NOVICE
kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII. V Ljubljani v sredo 25. oktobra 1854. *List 85.*

Besedica od gospodarske prerajtve.

Že dolgo je dobra in potrebna navada, da veliki kmetovavci, veliki tergovci in mali kramarji, fabrikanti in obertniki vsaki konec leta sklenejo rajtengo, da natanko zvejo: kako stojé ali pri čem da so, to je, koliko so si preteklo leto pridobili, koliko morebiti zgubili.

Vemo sicer dobro, da bo še veliko Save v morje steklo, preden bojo tudi naši manjši kmetovavci takošen red vpeljali v svoje gospodarstvo, ker zdej še mislijo, da tega treba ni, in se izgovarjajo s tem, da rečejo: saj tako vém, ali imam kaj ali nimam nič. Za to jim svetujemo, da bi saj po večjem začeli boljši red vpeljevati takole:

1. Če kmetovavca na nobeno vižo ni pripraviti, da bi si vse zapisoval, čeravno pisati zna, naj si saj zapiše:

a) koliko je vsake stvarí pridelal, koliko pridelka prodal, in po čim. To so njegovi dohodki. Od teh naj odšteje:

b) *svoje stroške za seme, posle, živino, davke in druge izdajke.* Vse to zapisovanje mu k večjem en groš stroškov prizadene in 10 ur na leto časa vzame.

2. Kdor že hoče bolj natanjčen biti v svojem gospodarstvu, naj si napravi zapisnik, v kterega zapisuje vse svoje stroške in dohodke. Vsako nedeljo naj opravi to za celi teden.

Skoraj bi rekel, da je greh, če se kmetovavec celo dolgo leto trudi in trudi, pa na zadnje nič druzega ne vé, kakor da ima v škrinji nekaj dnarja, ali pa da je vsa prazna. Če bi si pa vse zapisaval: koliko mu je stroškov prizadjalo in koliko je doneslo, se bo iz tega prepričal, da s to ali uno stvarjo ne kaže več se vkvarjati, ali jo saj na drugo vižo začeti. Znano je, da so kmetovavci ene leta v hudih stiskah, in da v tacih zadevah, ko se slabe letine in druge okoljšine ne dajo z rajtanjem zboljšati, tudi natanjčna rajtenga ne bo nobenega dobička na dan spraviti zamogla,— al naše priporočevanje rednega gospodarstva ne zadeva le nenavadnih časov, temuč gospodarjenje v obče (sploh). V dobrih in slabih letinah je vsacemu gospodarju rajtati treba. Če je žleb pri strehi zgnjil, da voda v hišo teče, kaj bo gospodar storil? Žleb bo popravil, kar bo mogel, ali pa novega naredil, če je v stanu. Ravno taka je s celim ali tù in tam razdertim gospodarstvom. Gospodar mora zvediti: kje je luknja, to je, ktera stvar mu je morebiti več v škodo, kakor v dobiček, — da jo vé potem popraviti ali morebiti clo odpraviti. Vse to pa ni mogoče brez zapisovanja in prerajtve, ki gospodarju pred očí stavi, kako vsaka njegova stvar stojí, naj bo polje ali senožet, hlev ali poselstvo, in vsako drugo.

Taki zapisniki razodevajo vsakemu gospodarju konec leta: koliko je letos na boljšem ali slabšem kakor lani itd., in mu tako kažejo, kaj bo treba v tem ali unem razdelku njegovega gospodarstva storiti, da se, kolikor je moč, na boljši stan spravi.

Naj bi tedaj naši gospodarji vsi, ki se štejejo med umne kmetovavce, malo po malem začeli take zapisnike napravljati, ali da jih sami pišejo ali pa njih otroci, ki so se v šoli že pisanja navadili.

Fr. Bl.

Domače skušnje
z debelim korenjem ali màrkvo *).

Pol lota semena debelega korenja ali merlína (Riesenmöhre), ki sem ga od ljubljanske kmetijske družbe prejel, sem po naročilu 24 ur v slani vodi namakal, 3 sežnje dolgo in en seženj široko gredo 2 palca globoko po verstah 5. aprila o mlaji obsejal. Prišlo je tak gosto ven, da sem moral skorej polovíco ga izruvati; zrastlo je silo lepo, pa ker je še le pregosto bilo, je večidel take korene naredilo, kakor da bi jih bilo po pet in še po več vkup zrašenih. Kteri koreni so bolj na redkem in posamem stali, so bili neizrečeno lepi; eden takih je vagal 36 lotov in je bil 16 palcev dolg, drugi nekoliko manj. Koren ta pa je od našega navadnega bolj terd in se mora tudi dalje kuhati. Koliko bi na vago vsega zneslo, ne morem povedati, ker se je čez celo leto pipalo in sprotoma za skuho rabilo; toliko pa znam reči, da večji je in več ga kakor navadnega priraste, je torej po mojih skušnjah priporočila res vreden.

V Trebovljah na Štaj. Josip Hašnik.

Gospodarske novíce in starice.

Krompirjeva bolezen umira.

Znano je, da v Holandii se je začela krompirjeva bolezen. Iz Amsterdama, glavnega mesta te dežele, se zdej za gotovo sliši, da lani in letos vse znamenja na perji in sadu kažejo, da krompirjeva bolezen umira, da je tedaj bo kmalu konec. Ta veseli prikazek — pravijo — je pa še bolj imeniten za tega voljo, ker ravno taka je po vsih deželah doljnega Rajna. — Bog daj, da bi to preroštvo gotovo bilo! Če tam bolezen popolnoma nehuje, kjer so jo nektere leta pred imeli, kakor pri nas, bo potem takem tudi na nas prišla versta, čeravno pozneje.

Lahi naj huji morivci tičev. Kralj Friderik Veliki. Kukovica.

Že smo v enem novičnih listov povedali, da tako lepo in tako prepričljivo še nobeden ni velike dobrote tičev razlagal, kakor unidan gosp. Fr.

*) V imenu kmetijske družbe ponavljamo prošnjo, da bi po izgledu gosp. fajmoštra Hašnika tudi drugi, ki so tega semena prejeli, svoje skušnje nam na znanje dali, da bomo vedili: pri čem smo, in da se bo semena ob pravem času več naročilo, ako se bo zvedilo, da se je v obče dobro obneslo. Vred.

Čudi v nekem kmetijskem zboru. Iz tega govora, od kterega smo majhen kosček že v „Novícah“ naznanili, povzamemo še to, kar nam nadpis pričijočega sostavka očituje.

Čudi pravi, da Lahi so naj huji morivci tičev, in popisuje to grozovito morijo („die alle Begriffe übersteigende Vögelmörderei der Italiener„) takole: V jeseni, kader se cele trope tičev iz druzih merzlejih dežel na gorko Laško preselujejo, in spomladi, ko to deželo zapustivši grejo spet v svoje rojstne kraje nazaj, takrat so Lahi — pripoveduje Čudi — kakor da bi bili znoreli na tiče. Stari in mladi vsacega stanú, plemenitaži, tergovci, duhovni, rokodelci, delavci in kdor le more obesijo ta čas svoje navadne opravila na kol in hitijo s puškami, mrežami, zanjkami, lovkami, limancami, ternki in mnozim druzim orodjem na tičji lov. Cele tedne ne delajo nič druzega, kakor da tiče lové, pa ne le velike lovske, temuč tudi male koristne merčesojedce; tudi slavčikom, penicam in drugim pevkam ne prizanesó; brez milosti jih lovijo in morijo. Celó lastovic, ktere imajo Švajcarji za svete tiče, kterih se nihče ne dotakne in nad kterimi čujejo celó postave, polové na Laškem na tavžente, in celó na neko posebno grozovito vižo, da ribje ternke nastavijo po zraku. Znano in gotovo je, da v enem samem kantonu na velkem jezeru (Lago maggiore) število pomorjenih tičev vsako leto okoli 60 do 70.000 znese, — da v Lombardíi, kjer se vsako leto po 8000 lovskih patentov ljudém dá, včasih en sam dan na eni sami ptičarnici (roccolo) čez 1500 malih tičkov ulové, tako, da se smé okoli Verone, Bergamo in Breščije eno jesen pomorjenih tičev na več miljonov šteti. In to je le majhen del Laškega, — nizje doli v južni Italii je ravno taka. Ni tedaj čuda, ako popotnik na Laškem le redkokterikrat kakega tička pod milim nebom prepevati čuje, — in ni čuda ne, da v kantonu tesinskem je že vrabec — bela vrana. — Koliko miljonov in miljonov bi bilo manj gosenc, červov in vsake sorte škodljivih mergoljincov in kebrov na svetu, in koliko sadú bi se nam prihranilo, ako bi ljudjé ne bili tako neumni morivci tičev! —

Rajnki pruski kralj Friderik Veliki, nejevoljen, da so mu vrabci na vertu preveč češinj pozobali, je ukazal vse vrabce postreljiti in za vsacega mertvega vrabca je daroval po 6 vinarjev. Se vé da zdej so začeli na vso moč vrabce streljati, in iz deržavne kase se je potrosilo vsako leto veliko sto tolarjev za postreljene vrabce. Tretje leto potem pa ni bilo ne češinj, pa tudi druzega sadja nič, vse drevesa pa so bile polne gosenc in druzega merčesa, ker z vrabci vred se je postrelilo tudi druzih tičev veliko, in po tem so se pomnožile gosence tako, da je bilo gerdo; zakaj na vsacega vrabca in vrabkinjo se smé naj manj 2000 gosenc rajtati, ki jih pritirata svojim mladičem v gnjezdo. Modri kralj pa je zdej spoznal, da je z prederzno roko hotel popravljati red Kralja vsih kraljev, ki naj bolj vé, zakaj je toliko število tičev ustvaril, in je preklical svoj ukaz, — pa kaj še? iz druzih krajev je mogel naročiti vrabcov za drage dnarje. Vrabci so namreč zlo termasti in se ne dajo radi iz svoje okolice v drugo spraviti. —

Od kukovice je vražna pravlica znana: „če človek pervikrat spomladi zasliši kukovico in ima kaj dnarja v žepu, je to dobro znamenje, da ga bo imel potem celo leto“. To je prazna v tem pomenu, resnična pa je v drugem. Gotove skušnje so učile, da kukovica je silo požrešen tič, ki celi ljubi dan jé. Na vsako kukovico se smé rajtati vsacih 5 minut ena gosenca, na dan tedaj 170 gosenc. Recimo, da polovica povžitih gosenc so one, kterih vsaka ima naj manj 500 jajčk v sebi, — tedaj ena sama kukovica en sam dan pokončá zalege od 42.500 gosenc. Koliko delavcev bi pač treba bilo, da bi to delo opravili v enem dnevu! Ni tedaj prazno, če sliši gospodar v svojem gojzdu ali na vertu kukovico, — svest si smé biti, da mu je na gotov dobiček.

Ozir po svetu.

Sedanji stan armad po Europi.

Ravno so prišle neke bukve nemškega oficirja na dan, v kterih po naj novejših in verjetnih zvedbah popisuje stan armad, ki jih imajo naj imenitniše vlade dan današnji na suhem in na morji. Sedanji čas, ko se vojskini klobčić zmiraj bolj zapletuje, marsikdo rad kaj tacega bere.

1. Rusovska ima v vsem skup (pešcov, konjikov, topničarjev itd.) 1 milion 15.400 vojakov, 2250 topov, 54 linejnih bark, 48 fregát, ladk 84, brodovja v vsem skupej 186 z 9000 topovi. — Turška ima v vsem skupej 457.680 vojakov s 360 topovi, linejnih bark 10, fregat 7, ladk 60, brodovja v vsem skup 77 s 3000 topovi. — 3. Angležka ima 230.200 vojakov s 120 topovi, linejnih bark 94, fregat 92, ladk 185, brodovja v vsem skup 371 s 151.234 topovi. — 4. Francoska ima 566.000 vojakov s 1182 topovi, 60 linejnih bark, 78 fregát, ladk 273, brodovja v vsem skup 411 z 11.773 topovi (brez topov na 121 parobrodih). — 5. Austrijanska ima 593.000 vojakov s 1140 topovi, linejne barke nobene, fregat 6, ladk 98, brodovja skupej 104 s 781 topovi. — 6. Pruska ima vojakov 580.800 s 932 topovi, linejne barke nobene, fregato 1, ladk 51, brodovja v vsem skup 52 s 192 topovi. — 7. Vse druge nemške zavezne dežele imajo okoli 224.600 vojakov s 500 topovi, pa nič brodovja. — 8. Švedska in Norveška imate 167.500 vojakov z 200 topovi, 12 linejnih bark, 10 fregát, ladk 70, brodovja v vsem skupej 92 z neznanim številom topov. — 9. Danska ima okoli 69.000 vojakov s 144 topovi, 5 linejnih bark, 9 fregát, 21 ladk, brodovja v vsem skup 35 s 1017 topovi. — 10. Belgija ima 62.000 vojakov s 152 topovi, linejne barke in fregáte nobene, ladk 5 s 42 topovi. — 11. Nizozemska ima 57.700 vojakov s 120 topovi, 5 linejnih bark, 15 fregát, ladk 49, v vsem skup 69 bark z 2174 topovi. — 12. Sardinka ima vojakov 47.600 z 80 topovi, linejno barko 1, fregat 4, ladk 24, brodovja skup 29 s 405 topovi.

Turški prerok Mahomed.

Slavni Francoz Lamartin, ki je več časa stanoval na Turškem in marljivo nabiral doneske za zgodovino turške dežele, je dal povestnico tega ljudstva od začetka do današnjega dné na svetlo.

Posebno kratkočasno je, kar je po izvirnih pismih zvedil od Mahomeda, ki je turško véro osnoval, in od žene njegove Kadidje. Vsi, ki so Lamartinov zgodopis brali, enoglasno terdijo, da nobeden pred njim ni tako po domače sostavil in tako resnično bravcem pred očí postavil življenja Mahomedovega, ki je znal Turčinom natvesti, da je naslednik patriarha Abrahama. Vse drugo, kar se je kvasilo od Mahomeda, da je bil komis v neki špecarijski štacuni, ki je na kant prišla itd. — piše Lamartin — je zgodovinska laž. Mahomed, mož krepkega života je bil sin iz ene naj bolj spoštovane

hiše v Meki. Ko se je soznanil z neko mlado udovo, ki je imela veliko kupčijo, ga je ta za špeditêrja v hišo vzela. Kmali se je z bistro svojo glavo povzdignil za vodja (disponenta) te kupčije in je podpisaval vse pisma namesti gospodarice. Z vsem tem se je prikupil udovi tako, da ga je za moža vzela, in kmali je bil pervák arapske kupčijske zbornice, — na zadnje pa je slovel po vsi prednji in zadnji Azii celó za preroka in je osnoval Turkom véro, ki je še dan današnji podlaga turškega cesarstva. Lahko se smé rêči, da tako deleč kakor Mahomed je še ni nobeden kupec prinesel! Žena njegova mu je v vsem pomočnica bila v kupčijstvu in preroštvu, in silo poterpežljiva ženska je mogla biti, ker tudi takrat ni mermrala, ko se Mahomed ni več tako proti nji obnašal kakor bi bil imel.

Slovanski popotnik.

* Stari očak vsih austrijanskih koledarjev, tako zvani „Krakovski kalendar“ je že prišel na svitlo za leto 1855; je ta tečaj že 101.

* V dvorni tiskarnici Bogomila Haase prišli so, kakor za vsako leto, tudi že za prihodnje leto 1855 sledeči koledarji na svitlo: „Novy Pražsky kalendar“; velja 24 kr. — „Novy kalendar hospodarsky“, izdan od c. k. domorodne gospodarske družbe; cena mu je 15 kr. — „Nova minuci (pratika) hospodarska“; veljá 6 kr. — Obsežejo vsi trije prav zanimivo za prosto ljudstvo pisane sostavke.

* Med posebnostmi, ki so prišle v obertnijsko razstavo v Munakovo, je tudi ura čisto iz stekla (glaža) izdelana, ktero je neki prost Čeh prav lično naredil. Kralju Wirtenberškemu je dopadla posebno in obljubil je umetniku vso pomoč, da se bo zamogel s svojo umetnijo pečati.

* Matica česka dala je v natis česko prestavo Doucha Shakespearove tragedie: „Življenje in smert Riharda III.“ Tudi druge igre Shakespearove se marljivo v česko prestavljajo. Gospod Ladislav Čelakovski dogotovil je „Leara“ in ga bo tudi českí matici izročil.

* Mnogozasluženi horvaški zgodovinar Ivan Kukuljević izdal je obširno horvaško monografijo Medvedgrada poleg Zagreba pod naslovom: „Dogodjaji Medvedgrada“.

* Dobroznani nemški spisovavec detovskih knjig, kterih več je tudi v slovenščino prestavljenih — gosp. Šmidt — je umerl 3. septembra v Augšburgu za kolero.

* Za matico družtva sv. Mohora se je nabralo dosihmal 198 fl. 24 kr.

* Satirični in humoristični spisi se v českem slovstvu močno množé in se tudi lahko prodajo. Ravno je prišel v Jičinu na svitlo pervi zvezek novega tacega spisa pod naslovom: „Rachejtle“. Zmišljeno ime vrednika je Fabian Čočky. — Kako to, da v slovenskem jeziku so taki mikavni poštenozabavljivi spisi še zmiraj — bela vrana? Vémo sicer, da „satirika“ in „humor“ so posebni duševni darovi, pa vendar mislimo, da tudi pri nas so glavíce za to.

* Dr. Boltz, učitelj ruskega jezika v Berolinu, objasnil je kritično naj starejšo rusko pesem „v Igoru“, iz slovniškega in zgodovinskega obzira in ji je priložil popoln slovnik in metriško prestavo.

* Pri Jaroslavu Pospišilu v Pragi prišel je nov prostonaroden popis Českega, Moravskega in Sileżkega s pridavkom Ogersko-slovaškega na svitlo.

* Matica ilirska izdala je drugo izdanje Gundulića Osmana.

* Gosp. dr. Dobrila, učitelj seminištva v Terstu, sostavil je na poziv središne pomorske oblastnije v ilirskem jeziku prav izverstno molitvino knjigo. Društvo Lloydovo je kupilo 500 iztisov te knjige in jih razdelilo med brodnarje slovanske, ktere ima v službi.

* Družtvo sv. Cirila in Metoda na Moravskem podalo je ravno v natis staro zgodovino Jožefa Flavia.

* V založbi Vaclava Hessa v Pragi je prišel na svitlo drugi del „katoliške cerkve“.

* Krbcovo izdanje „zgodovine cerkvene“ Eusebia Pamfila v stari českí prestavi Jana Kocina je tudi že na svitlem.

* „Novy gratulant“ od Franciška Bogomila Tomsy je prišel v drugem močno pomnoženem izdanju na svitlo.

* Nek pisatelj v Parisu je že začel dramatično delo pod naslovom pisati: „Dobitje Sevastopolja“. Ta možak mora kaj dobro zaupanje v orožje zjedinjenih armad imeti!

* Ko bil je slavni ruski general Šilder pri Silistrii hudo ranjen in mu so morali nogo odžagati, je jel eden vojakov, ki je generalu postregoval, hudo jokati. „Kaj pa jokaš, Ivan?“ — nagovorí ga general — saj vidiš, da ti bo treba potem le eno škornico čistiti“.

Novičar iz austrianskih krajev.

Iz Pole v Istrii 18. okt. Na vašo prošnjo v listu 77., da bi spis nove naprave vina brez grojzdja poslovenil, ako je ta stvar zares kaj več vredna, kakor le kratkega hrupa,— vam dam na znanje, da sem bukvice od tega vina pregledal, pa sem vidil, da nauk, kako to vino napravljati, ni tako razumljiv in lahek, kakor so ga hvalili laški časopisi, in da to vino po nauku v tisti knjižici bi se ne dalo od vsakega po volji napravljati. Sem tedej prestavljanje opustil, misleč, da to nema nobene važnosti za naše dežele. — Res je, da ni nemogoče vina brez grojzdja narejati, ako se le vé, iz kterih stvarí navadno vino obstojí in v koliki primeri. Ti obstojni deli se složé potem v pravi razmeri; vse to se dá nekaj časa med sabo vreti, kakor vrè mošt, in vino je napravljeno. Zvediti pa, koliko je te ali une vinske stvarí treba, koliko časa da ta ali una vreti mora, to je težko novincu v ti napravi. K temu je treba posebne, nalašč za to napravljene posode; in vse to bi v začetku ne bilo tako nizke cene, kakor so oznanovali laški časopisi. Naj tedaj Slovenci še nekoliko počakajo, da se bo bolje spoznala vrednost te nove iznajdbe. Če pa bo tako vino, ali prav za prav, taka vinu podobna pijáča koristna spoznana, jo bomo kupili za pokušnjo; ravnati začeli pa jo bomo še le tačas, če bi nam našega vina celó zmanjkalo. Do zdaj pa se le deržimo grojzdne kapljice, in obdelavajmo svoje gorice, kakor nas učí naš oče Vertovec v svoji vinoreji, in kakor nam tudi ve, drage „Novíce“, večkrat naznanujete. Saj ne bo grojzdna kuga večno terpela, kakor tudi druge kuge ne terpé večno. — Pri ti priložnosti vam pa še nekaj povém, kar nam je važniše od ponarejenega vina. Slišal sem, da pri sv. Florjanu v Berdi, blizo Gorice, na laški granici, je bilo viditi pred nekoliko leti polno vlačugarjev, ki so umazani in raztergani se okoli klatili in neprecenljivi čas zgubovali. Al zdaj je vse drugači, kar mladina hodi v šolo. V cerkvi lepo ogleštani se ti mora duh povzdigniti k nebu in serce ti veselja poskakuje, viditi mladino z molitnimi bukvicami v rokah pobožno moliti v hiši božji. Pred nekoliko leti ni bilo šole pri sv. Florjanu, in prav za prav je tudi zdaj ni; al tamošnji duhoven, gospod A. Malič, kteremu je mar za izurenje mladosti in omikanje ljudstva, je iz lastne dobre volje učilnico osnoval, v kteri luč prižigava k prihodnji sreči svoje okolice. Slava ti, verli domorodec! domovina ne prezira tvojega truda, ki dobro seme seje za obilen sad potrebne ljudske omike. Kuk.

Novičar iz mnogih krajev.

Od vsih Svetih letos do vsih Svetih prihodnjega leta je za vse dežele našega cesarstva spet tarifa določena, po kteri se ima z dnarjem pobotati na dan kosílo, ki ga ima gospodar medpotoma vkvartiranim vojakom (od feldvebeljna doli do prostaka) dajati, namreč v doljni Austrii, na Tiroljskem in Lombardsko-Beneškem z 9 krajc., na Primorskem s Terstom vred z 8, na Štajarskem, Marskem in Šlezkem s 7 in pol, na Salcburškem, Českem, Krakovskem s 7, na Krajnskem in Koroškem s 6 in pol, v pokrajini Lvova, Budima, Požuna in Šoprona, v Bukovini, serbski vojvodini in temeškem Banatu s 6, na Horvaškem in Slavonskem s 5 in pol, na Erdeljskem s 5, v Dalmacii s 4 in pol krajc. — Postava od 4. dec. leta 1848, po kteri je bil prihod delavcov v doljno Austrijo in posebno na Dunaj zavolj tadanjih okoljšin zlo omejen, je zdaj preklicana — Spet sta dva višja škofa, namreč knez in nadškof Vratislavški, dr. Förster in pa knez in nadškof Poznanski žl. Pryluski skozi Dunaj v Rim šla. — Po naznanilu dunajskega vradnega lista je presv. naša cesarica v drugem stanu. — Kolera na Dunaji že ni več tako huda, ko je v začetku bila; ko jih je še 12. dan t. m. od 100 bolnih 43 umerlo, jih je 20. t. m. le 37. — Goveja kuga se po Moravskem razširjuje. — Okoli Dunaja se je tergatev 23. dan t. m. začela; v več krajih Ogerskega je bila ta čas že končana, v nekterih pa so jo zavolj gorkega vremena še odlašali; okoli Zagreba so začeli tergati konec preteklega mesca; pridelali niso toliko kot lani, vino pa je bolje; vedro mošta se v Zagrebu ceni na 5 fl. — Iz Ogerskega gré zmiraj več prešičev skozi Hamburg na Angleško. — Slavnoznani kmetovavec grof Gasparin (oče) svetuje, naj bi se novi svilni gosenci (ricinovi) ne péla prezgodna hvala, ker ta svilopreja ima svili škodljivo navado, da prerada hitro pregloje svilne mešičke (kokone). — Vremenski prerok iz Jolsve se je po poslednjih nesrečnih preročilih sam spameteval in je preroštvo za ta mesec začel z besedo: „človek se lahko zmoti“ (errare humanum est). — Od vojske v Krimu se je za gotovo zvedilo, da do 15. t. m. se ni še nič posebnega pripetilo. Francozi in Angleži so svoje težavne dela za obsedo in bombardiranje Sevastopolja že večidel dodelali. Rusi so pripravljeni za naj huji upor. Poveljnik sevastopoljski admiral Nahimov je v poslednjem razglasu svoji armadi naročil, da se ima bojevati do zadnjega moža, in da se on po nobeni ceni ne be udal. — Politikarji pa pravijo, naj je konec vojske v Krimu kakoršen koli, važniši je zdaj to: ali se bo pruska vlada združila z austrijansko ali z rusovsko, ker kmalu se utegne slišati, da se je ob Donavi vojska Rusov s Turki vnela, potem pa zna lahko austrijanska armada zapletena biti tudi v vojsko. Za gotovo se zdej zvé, da Rusi imajo še dosto armade v Dobruči. Omer-paša se je podal 18. t. m. k armadi. Fzm. baron Hess pa je prišel 21. t. m. na Dunaj. — Iz Beligrada se piše „Terž. čas.“ dosti pomenljivo pismo, da s posebno veliko slovesnostjo je bil 15. dan t. m. god pruskega kralja tù praznovan, kar se na Serbskem še nikdar ni zgodilo; po slovesnem cerkvenem opravilu se je sam knez serbski z vsimi ministri v hišo pruskega konsula podal in mu izročil vošila za blagor njegovega kralja; zvečer pred godom in na dan godú je bila godba pred konsulovo hišo, in pervikrat v Serbii je donéla pruska kraljeva pesem (narodna hymna). — Časniki popisujejo veliko slovesnost pogreba St. Arnaudovega v Parizu, pa pristavljajo, da ljudstvo, čeravno se je spodobno obnašalo, ni serčnega občutja razodelo, ker rajni maršal svojo naj večjo čast le od tistega 2. grudna ima, ko je Napoleonu pripomogel oblast predsednika ljudovlade premeniti v cesarsko. — Iz Jeruzalema se piše „Universu“, da so ondi že prostor za katoliško cerkev z zidom zagradili in vkljub mnogim gerškim overam že novo cerkev zidati začeli.

Prodani sin in spokorjeni razbojnik.

(Dalje.)

Zaporedom zasedli konjiče,
Zaporedom gredo v belo cerkev.
Spred menihi, zadnji so junaci,
In u sredi kroglolične déve,
Pa med njimi mlada je nevesta.
Dokončali ko so sveti zakon,
Vernejo u bele se gradove,
Ino pesmi pevajo vesele.
Sluge urne čakajo pred gradom,
Odsedlajo da konjiče berze.
Poskakali niz dobrih konjičev,
Zaporedom šetajo v dvorane,
U dvorane zlate in sreberne,
Pa na mehke sedajo divane.
Šest dni jejo, šest dní vino pijo,
Pijo zdravje iz kozarcev zlatih
Ino pesmi pevajo junaške.
Ne pijejo kakor sploh pijejo,
Ker gospoda blažena je skupaj.
Slugo ima vsak junak pri sebi,
Da nalija rumeno mu vino;
Vsaki devi služkinja je svoja,
Da podaja sladke ji biškote
In natakje sladkega ji vina.
Vsi junaci, vsi po volji božji!
Ko napili so se dobra vina,
Stopi Plešic k svojemu gospodu,
Pa mu tiho jame govoriti:
„Mili Janko, moj čestiti gazda,
Da veruješ kar ti bom povedal!
Černa žena hodi v našem gradu,
Luč u desni, križ u levi roci.
Tiho lazi ko megla jesenska,
O pol noči hodi u kapelo.
Evo tukaj sedemdeset mnihov,
Vsi pobožni, božji svetovavci.
Vprašaj jih, kaj hoče li prikazen?“
Tiho Janko Plešcu odgovarja:
„Šala, Plešic, nemoj verovati,
Vidil nisem nikdar še prikazni.
To gospa je moja ino tvoja.
Vendar hočem vprašati menihe,
Kaj uzrok je njenega plakanja.
Ali smert je njenega gospoda,
Nje gospoda mojega očeta.“
Pa govori vsim zbranim menihom:
„Vi gospodje, božji svetovavci,
Vi pač znate, česar mi ne znamo;
Govorite pravo mi resníco.
Zakaj plače vedno moja mati?
Ali plače po svomu gospodu,
Po gospodu, mojemu očetu?
Ali grehi siljo jo plakati?“
Zlate čaše denejo na mizo,
Več ne pijo rumenega vina.
Poprašuje eden druz'ga tiho;
Al ne znade pravega nobeden.
Naj stareji jame govoriti,
Svomu slugu mlademu menihu:
„Dragi Momre! pojdi v belo cerkev,
In prinesi staro knjigo kerstno,
Ona če nam kazati resníco“.
Momre skoči na nožice mlade,
Ino gre po staro knjigo kerstno.
Težka knjiga čistega je zlata,
Po straneh so kamni dragoceni,
Svet'jo se ko mavrica na nebu.
Knjigo prime stari mnih u roke.
Polovico brada je pokríva.
Va-njo gleda, nič ne progovarja.
Drugim mnihom knjigo gledat' dade;
Al nobeden nič ne sprogovarja.
Janko skoči kviško znad divana:
„Govorite! kaj je in kako je!“
Tresejo se vsi menihi straha,
Pomiče se sleherni od Janka.
Naj stareji jame glagolati:
»Čudno je, al' čudniši še bode.
Čudno kaže stara knjiga kerstna.
Mati sama, čestita gospoda,
Ti resníco pravo bo odkrila“.
Janko skoči kakor živi ogenj,
Ter objema gospodske junake.
Roko ljubi staremu menihu.
Pa zasede svojega konjiča,
Ino jezdi proti svomu gradu.
Čakala ga v zgornjih linah mati,
In od daleč sina pozdravljala.
Ne pokloni nič se majci Janko,
Ampak gleda u černo zemljico.
Svomu slugu Plešcu ukazuje:
„Odsedlaj nar prej mi dobra konja.
Pelji v hlev ji, daj jima pšenice,
Daj pšenice in čiste vodice.
Ko opraviš, pa uzemi ključe,
In prinesi stari meč iz hrama,
Ino puško srebernim kovanjem.
Zbrusi meč, mi strupom ga poostri,
In natolci puško z ognjem živim,
Ter prinesi vso mi v hladno sobo.
Ak te mati moja poprašuje:
Kaj boš z mečem in kaj s puško, Plešic?
Reci ji, da ideva u goro,
Ideva na lov v goro zeleno“.

(Dalje sledí.)

Stan kursa na Dunaji 23. oktobra 1854.

Obligacije deržavnega dolga	5 %	83 1/2	fl.
	4 1/2 „	73 1/2	„
	4 „	65 2/8	„
	3 „	51	„
	2 1/2 „	42	„
Oblig. 5% od leta 1851 B		95	„
Oblig. zemljiš. odkupa 5%		74 1/2	„
Zajemi od leta 1834		224 1/2	„
„ „ 1839		134	„
„ „ 1854		96 3/8	„

Esterhaz. srečke po 40 fl.		86 1/4	fl.
Windišgrac. „ „ 20	„	29 1/2	„
Waldštein. „ „ 20	„	28 5/8	„
Keglevičeve „ „ 10	„	10 1/8	„
Cesarski cekini		5 fl. 48	
Napoleondor (20 frankov)		9 fl. 48	
Suverendor		16 fl. 30	
Pruski Fridrihsdor		10 fl. —	
Nadavk (agio) srebra: na 100 fl.		24 1/4	fl.

Odgovorni vrednik: *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik: *Jožef Blaznik.*